

На основу члана 3. став 3. Закона о предшколском васпитању и образовању ("Службени гласник РС", број 18/10),
Министар просвете, науке и технолошког развоја и министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања споразумно
доносе

Правилник о ближим условима и начину остваривања социјалне заштите деце у предшколској установи

*Правилник је објављен у "Службеном гласнику РС", бр. 131/2014 од 3.12.2014.
године, а ступио је на снагу 11.12.2014. године.*

Члан 1.

Овим правилником утврђују се ближи услови и начин остваривања социјалне заштите у предшколским установама (у даљем
тексту: установа).

Социјална заштита у установи остварује се у складу са прописима којима се уређују области предшколског васпитања и
образовања, социјалне заштите и породично правне заштите.

Члан 2.

Социјално-заштитна функција установе остварује се у складу са Основама програма социјалног рада у предшколским установама.
Основе програма социјалног рада у предшколским установама одштампане су уз овај правилник и чине његов саставни део.

Члан 3.

Послове социјалног рада и социјалне заштите у установи обавља сарадник - социјални радник, у складу са законом.

Члан 4.

Социјални рад у установи остварује се на начин да се обезбеди:

- 1) допринос социјалној сигурности и стабилности породице;
- 2) допринос васпитној функцији породице;
- 3) допринос остваривању социјалних права и правде за децу;
- 4) превенција социјалних проблема деце на најранијем узрасту;
- 5) постизање оптималне усклађености између потреба и интересовања деце и породице за укључивањем у предшколско
васпитање и образовање и понуде различитих облика и програма за децу и породице;
- 6) подршка социјализацији детета и његовом активном укључивању у колектив и ширу друштвену заједницу;
- 7) очување и унапређење породичних односа;
- 8) ублажавање последица сиромаштва и социјалне искључености;
- 9) превенција и заштита деце од насиља, занемаривања и злостављања;
- 10) уклањање последица занемаривања и злостављања деце у сарадњи са институцијама у локалној заједници;
- 11) стварање квалитетних услова за раст, развој и учење предшколског детета;
- 12) заштита деце изложене ризицима;
- 13) подршка инклузији деце са сметњама у развоју.

Члан 5.

Социјално-заштитна функција у установи реализује се:

- 1) на нивоу предшколске установе и васпитне групе;
- 2) у раду са децом и родитељима, односно старатељима;
- 3) у раду са запосленима;
- 4) у сарадњи са локалном заједницом.

Активности сарадника - социјалног радника на пословима социјалног рада и социјалне заштите у установи по наведеним нивоима
дефинисане су Основама програма социјалног рада у предшколској установи.

Члан 6.

Установа са мање од 30 васпитних група узраста од шест месеци до поласка у школу у целодневном и полудневном трајању и
припремног предшколског програма има једног социјалног радника са 1/3 радног времена на пословима остваривања социјално
заштитне функције у установи.

Установа са 30-79 васпитних група узраста од шест месеци до поласка у школу у целодневном и полудневном трајању има једног
социјалног радника са 50 одсто радног времена на пословима остваривања социјално заштитне функције у установи.

Установа са 80 до 100 васпитних група, узраста од шест месеци до поласка у школу у целодневном и полудневном трајању, има
једног социјалног радника на пословима остваривања социјално заштитне функције у установи.

Установа која има више од 100 васпитних група узраста од шест месеци до поласка у школу у целодневном и полудневном
трајању, у складу са законом којим се уређује предшколско васпитање и образовање, на сваки додатни број група примењује
одредбе из ст. 1, 2. и 3. овог члана.

Члан 7.

Сарадник на пословима унапређивања социјалне заштите у установи обавезан је да води евиденциони лист са листом праћења.

Члан 8.

Даном ступања на снагу овог правилника престаје да важи Правилник о основама програма социјалног рада у предшколским
установама ("Службени гласник РС", број 70/94).

Члан 9.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

Број 110-00-191/2014-02

У Београду, 10. новембра 2014. године

Министар просвете, науке и технолошког развоја,
др **Срђан Вербић**, с.р.

Број 110-00-175/2014-09

У Београду, 10. новембра 2014. године

Министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања,
Александар Вулин, с.р.

ОСНОВЕ ПРОГРАМА СОЦИЈАЛНОГ РАДА У ПРЕДШКОЛСКИМ УСТАНОВАМА

Основе програма социјалног рада у предшколским установама полазе од чињенице да је делатност предшколске установе
вишеструка и да су њене функције комплементарне и равноправне. Основама програма социјалног рада пружа се оријентација
предшколској установи у идентификацији подручја рада, успостављању веза и односа у окружењу, обезбеђивању подршке деци и
помоћи породици у остваривању њених функција, остваривању сарадње са породицом и стварању повољне социјалне климе у
установи и васпитној групи. Остваривање социјалног рада подразумева стално побољшавање услова рада и стандарда у

предшколским установама путем развијања спонзорства, донаторства и организовања различитих социјалних акција, као и социјалне промоције програма рада и услуга установе којима се могу задовољавати бројне и различите потребе породице и деце, али којима се могу артикулисати и неке нове. Сложени и вишеслојни аспекти професионалног социјалног рада остварују се кроз рад са појединцем, групом и заједницом.

Социјални рад као професија промовише социјалне промене, решавање проблема у међуљудским односима као и оспособљавање и ослобађање људи са циљем повећања благостања. Принципи људских права и социјалне правде фундаментални су за социјални рад. Мисија социјалног рада подразумева да се социјални рад у својим различитим формама обраћа бројним, комплексним односима између људи и њиховог окружења и треба да допринесе развоју и остваривању потенцијала сваког појединца пуноправним укључивањем у друштвену заједницу и активним деловањем у њој.

Основни принципи и вредности социјалног рада јесу:

- поштовање слободе и достојанства личности;
- уважавање индивидуалних и групних особености и разлика;
- развијање спонтаности, креативности и потенцијала појединаца за лични развој и самопомоћ;
- залагање за социјалну правду, економско, физичко и психичко благостање личности;
- тежња да се професионално знање и вештине употребе у корист других;
- неутралан и неосуђујући став, поштовање поверљивости односа са другима и професионалне тајне; и
- достојанство у личном и професионалном понашању.

Између основних и опште прихваћених вредности социјалног рада и других вредности и начела, који су сличног фундаменталног карактера на подручју деловања предшколских установа, постоји изузетно висок степен међусобног поклапања. Концепција предшколског васпитања и образовања темељи се на демократским и хуманистичким вредностима нашег друштва. Базичне вредности које треба да прожимају све односе, активности и поступке у пракси неге, васпитања и образовања деце предшколског узраста су: поштовање људског достојанства и интегритета сваке особе; партиципација (право учешћа и изношења сопственог мишљења); поштовање разлика (позитивно вредновање различитости као извора напретка, развоја и учења); равноправност и слобода избора; солидарност према слабијим и осетљивим и учење, сазнање и лични развој.

Социјални рад ствара услове у предшколским установама за систематску, примарну превентиву различитих тешкоћа деце у развоју, омогућава правовременост интервенција, а покретањем различитих социо-културних активности превладава своје стигматизујуће дејство службе намењене маргиналним групама. Једна од најважнијих функција предшколског васпитања и образовања је пружање једнаких прилика за сву децу и превазилажење друштвених разлика и компензација неповољнијег положаја или услова. Разлике које деца доносе у смислу личних могућности, претходног знања, етничког порекла, породичних вредности, веровања и обичаја итд. морају да се уважавају. Уколико је предшколска установа место за свакодневни живот деце, она треба да буде место где сва деца могу да се искажу и место партнерских односа и интеракције са родитељима и заједницама, отворено за различите начине живљења и различите људске праксе.

Остварујући неопходно повезивање свих разнородних чинилаца који утичу на развој детета, а посебно, успостављајући подударност потреба породице и деце и активности предшколске установе, социјални рад остварује своју превентивну, социотерапеутску улогу. У условима јављања, постојања и продубљивања проблема који ометају развој детета, социјалним радом у породици и са породицом, на терену и у координацији са другим службама и институцијама ублажавају се или елиминишу негативни ефекти насталих проблема и пружа неопходна помоћ породицама и деци у тешкоћама.

Систематски и плански социјални рад подразумева непрестани истраживачки однос према пракси социјалног рада и ефектима сопствене интервенције.

Програм свих облика рада сарадника на унапређивању социјалне заштите у предшколској установи

ЦИЉ

Социјални радник, применом савремених теоријских и практичних сазнања, метода, техника и вештина социјалног рада, доприноси остваривању и унапређењу социјално заштитне функције предшколске установе, радом на обезбеђивању социјалне сигурности, социјализацији деце и уједначавања услова за њихов развој.

ЗАДАЦИ

- Превентивно деловање, препознавање социјалног контекста у коме дете функционише,
- Поддршка родитељима у адекватном обављању родитељске функције и унапређењу квалитета породичних односа,
- Праћење потреба породице у локалној заједници за одговарајућим облицима рада,
- Стварање услова за повећање обухвата деце у локалној заједници различитим посебним и специјализованим програмима,
- Поддршка родитељима и деци са сметњама у развоју у остваривању права на заштиту и помоћ у свим системима социјалне сигурности (социјалне заштите, заштите деце, здравства и др.) и процесу укључивања у предшколску установу,
- Учешће у процесу развијања инклузивног приступа у предшколској установи и заједници,
- Координација у примени Општег и Посебног протокола о заштити деце од насиља, злостављања и занемаривања,
- Рад са породицама у којима постоји насиље, злостављање и занемаривање,
- Учешће у активностима покретања, дефинисања и спровођења популационе политике предшколске установе, локалне заједнице и других чинилаца друштвене заједнице,
- Сарадња са осталим стручним сарадницима, сарадницима, васпитачима, родитељима и стручним организацијама,
- Сарадња са локалном самоуправом и релевантним институцијама на свим питањима везаним за остваривање социјалне функције предшколских установа,
- Координација у активностима пријема деце у складу са Правилником о ближим условима за утврђивање приоритета за упис деце у предшколску установу.

ОБЛАСТИ РАДА

Основни стручни послови сарадника на унапређивању социјалне заштите у предшколској установи обухватају информисање, процену, планирање, посредовање и заступање у остваривању права и коришћењу услуга, саветодавно усмеравање у остваривању социјалне функције предшколске установе, породица и запослених у вези са заштитом деце којима је потребна помоћ социјалног радника, социо-едукативне активности у предшколској установи и са породицама које користе услуге предшколске установе, спровођење мера заштите деце, породица и запослених и праћење ефеката предузетих услуга и мера у непосредном раду.

1. Планирање и програмирање социјалног рада

У оквиру израде планских докумената установе:

1. Израђује годишњи и оперативне планове за свој рад, као и извештаје о њиховом остваривању
2. Учествује у изради појединих делова годишњег плана рада установе и то:
 - концепције годишњег плана рада установе,
 - облика и организације рада, као и радног времена,
 - плана и програма за заштиту безбедности деце,
 - плана и програма заштите деце од насиља,
 - концепције програма остваривања социјалне функције установе,
 - плана и програма сарадње породице и предшколске установе.
3. Учествује у изради предшколског програма,

4. Пружа подршку у изради и развијању индивидуалних образовних планова и сарађује са интерресорном комисијом у процени потреба за додатном образовном, здравственом и социјалном подршком детету.

II. Активности на унапређивању социјалне функције предшколске установе

1. Праћење потреба породице у локалној заједници,
2. Координација у пријему деце у установу,
3. Учешће у формирању и структурирању васпитних група,
4. Праћење и анализа попуњености капацитета на нивоима групе, вртића и установе,
5. Организација и вођење базе података о статусима деце и породица,
6. Иницирање остваривања посебних и специјализованих програма у складу са потребама породица,
7. Организација и праћење боравка деце на болничком лечењу,
8. Координација рекреативног боравка деце ван установе,
9. Примена аналитичко-истраживачког и јавно-информативног рада на нивоу установе и у локалној заједници,
10. Учешће у сталном побољшавању услова рада, развијању спонзорства, донаторства и организовању разних социјалних акција,
11. Покретање активности за уређење игралишта за децу у установи и њеном окружењу.

III. Рад са васпитачима

1. Размена информација о деци и породици у циљу сагледавања породичног и ширег социјалног контекста и услова одрастања деце,
2. Сарадња са васпитачима у домену идентификације развојних проблема поједине деце условљених породичним и социјалним разлозима и пружања подршке детету и породици,
3. Информисање о релевантним социјалним аспектима породичног контекста одрастања детета.

IV. Рад са родитељима, односно старатељима

1. Остваривање континуиране сарадње са родитељима, односно старатељима у циљу праћења развоја деце и пружања подршке и помоћи око решавања изражених проблема у функционисању детета и породице (индивидуално и групно),
2. Информисање породице о правима деце и родитеља из области друштвене бриге о деци, социјалне заштите и других система социјалне сигурности, функционисања породице и породичних односа,
3. Организовање предавања за родитеље, односно старатеље из области социјалног функционисања (социјализација деце, заштита деце од насиља и занемаривања, вештине родитељства и др.),
4. Пружање стручне помоћи родитељима, односно старатељима око остваривања одређених права из домена социјалне и породично-правне заштите,
5. Непосредно учешће у решавању породичних проблема корисника услуга - појединачно или тимски,
6. Саветодавни рад са породицама деце са сметњама у развоју,
7. Утврђивање специфичних појединачних социјалних потреба деце - фактора ризика по развој деце,
8. Организација активности у циљу промоције родитељства (школа родитељства),
9. Предлагање и предузимање одговарајућих мера и услуга социјалног рада за децу и породице у стању социјалне потребе.

V. Рад са директором, стручним сарадницима, педагошким асистентом

1. Информисање директора и стручних органа установе о резултатима анализа и истраживања која се баве проблематиком установе, деце и породице,
2. Реализација превентивних активности чији је циљ спречавање, рано откривање, олакшавање или превазилажење социјалних проблема, у сарадњи са осталим стручним сарадницима, педагошким асистентом, односно пратиоцем деце,
3. Учешће у структурирању васпитних група с посебним акцентом на социјалну структуру породице.

VI. Рад са запосленима у установи

1. Индивидуални саветодавни рад са запосленима поводом проблема у њиховом породичном или професионалном функционисању,
2. Упознавање запослених са њиховим правима из области социјалне и породично-правне заштите,
3. Заступање интереса запослених и установе пред инвалидским комисијама у поступцима пензионисања радника или њиховог распоређивања на друге послове,
4. Иницирање активности које доприносе побољшању услова и ефеката рада запослених.

VII. Рад у стручним органима и тимовима

1. Сарадња са директором и стручним сарадницима;
2. Учешће у раду тима за превенцију насиља, стручног тима за инклузивно образовање и других тимова у установи;
3. Саветодавни рад са породицама деце са сметњама у развоју;
4. Саветодавни рад и сарадња са васпитачима и дефектолозима у изради и праћењу индивидуалног образовног плана за појединачну децу.

VIII. Сарадња са надлежним установама, организацијама, удружењима и јединицом локалне самоуправе

1. Учешће у формирању и функционисању мреже установа у јединици локалне самоуправе које се баве заштитом интереса деце, на основу протокола о сарадњи,
2. Сарадња са стручним институцијама и хуманитарним организацијама у циљу обезбеђивања материјалне и нематеријалне подршке деци погођеној неповољним приликама,
3. Непосредна сарадња са интерресорном комисијом у јединици локалне самоуправе,
4. Учешће у истраживањима других институција које се баве проблематиком установе, деце и породице,
5. Сарадња са другим предшколским установама и основним школама у којима стичу образовање и васпитање деца ометена у развоју, центром за социјални рад, полицијом, здравственим установама, другим стручним и високошколским установама и појединцима, културним, спортским, хуманитарним и невладиним организацијама и другим институцијама.

IX. Вођење документације, припрема за рад и стручно усавршавање

1. Учешће у вођењу документације која се односи на планирање и реализацију социјалне функције предшколске установе,
2. Вођење евиденције о свом раду,
3. Вођење евиденције о деци која се налазе у стању социјалне потребе и предузетим мерама,
4. Стручно усавршавање - индивидуално и групно на нивоу установе или ван установе (семинари, стручни скупови, симпозијуми и сл.).